

הלכות הדף היומי

מסכת בבורות

תוכן עניינים

- א. בסעודה ראשונה קודם אכילה ... לאחר שתיה ... מותר ... עם חבירו ...
בשדה ... גינה הסמוכה לעיר מאי תיקן 2
- ב. ובלבד שיהו משולשים 3
- ג. אכל ולא איתסי למפרע הוי מומא או מיכן ולהבא הוי מומא למאי נ"מ
למימעל בפדיונו 4
- ד. חוטמו שניקב ושנפגם ושנסדק ... ניקבו חוטמין זה לתוך זה מבחוץ
הרי זה מום מבפנים אינו מום 4
- ה. שפתו שניקבה ושנפגמה ושנסדקה ... תורא ברא דשיפתיה 5
- ו. חוטין החיצונות שנפגמו ושנגממו הפנימים שנעקרו 5
- ז. אין מחוסר אבר מבפנים ... ואת שתי הכליות ולא בעל כוליא אחת
ולא בעל שלש כוליות ... חסרון מבפנים לא שמיה חסרון 6
- ח. הצורם און הפר ואח"כ קיבל דמו פסול שנאמר ולקח מדם הפר הפר
שהיה כבר אלא כאן שחסרה קודם קבלה כאן שחסרה לאחר קבלה 6
- ט. שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם שיהא תמים בן שנה בשעת שחיטה
ומנין בקבלה והולכה והזייה ת"ל יהיה שיהו כל הויותיו תם ובן 7
- י. כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן בזית בשר או בזית חלב זורק את הדם 8
- יא. ומעוך וכתות ונתוק וברות ... אף בביצים 8
- יב. נפגם הזובן [או] העריה של נקבה במוקדשין נפגם הזנב מן העצם אבל
לא מן הפרק או שראש זנב מפצל את העצם או שיש בשר מחוליא לחוליא מלא
אצבע נפגם ולא ניטל כיס ולא זכרות 9
- יג. כמה חוטין הוא נותן ... שלשה וכמה תהא משולשת ... שלשה ושליש 10

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

דף לט.

א. בסעודה ראשונה קודם אכילה ... לאחר שתיה ... מותר ... עם חבירו ... בשדה ... גינה הסמוכה לעיר מאי תיקו

כבר התבאר לעיל דף לח: שהמום¹ השלישי בעין הוא מי שאינו רואה בעיניו או באחת מהן ראייה ברורה מחמת שהיה בה סנורים קבועים.

אי זו היא סנוירין קבועים כל ששהה שמונים יום ולא ראה ובודקין אותו שלש פעמים ביום שבעה ועשרים² מעת שהרגישו בו וביום ארבעה וחמשים וביום שמונים אם ראה מונים לו שמונים מעת שפסקה הראייה.

ובמה יודע שהמים³ קבועין, כשאכלה עשבים לחים מראש אדר עד חצי ניסן ואכלה אחרי כן עשבים יבשים אלול וחצי תשרי ולא נתרפאה הרי אלו מים קבועים⁴.

וכמה תאכל⁵ מעשבים אלו הלחים בזמן הלח והיבשים בזמן היבש, כגרוגרת או יותר⁶ קודם סעודה ראשונה⁷ של כל ימים בשלשה חדשים אלו.

¹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ב הלכה יב

² כן הוא שיטת רש"י שם ל"ט א' אמנם תוס' כתבו שם שיהיה בראש השמונים ובאמצע דחינו ביום ארבעים וביום סוף השמונים יעו"ש. ורבינו היה רופא מובהק ופסק כפי חכמתו. מעשה רקח שם הלכה יג.

³ איבעיא ולא איפשיטא ואולינן לחומרא ולכן פסק דבעינן לח בזמן הלח ויבש בזמן היבש. הר המוריה שם שם הלכה יד.

⁴ מסק באת"ל דבסעודה אחת וכיון דלא איפשיטא אי קודם אכילה אי לאחר אכילה לכן פסק דבעינן קודם אכילה דזה וודאי מעלי. הר המוריה שם.

⁵ וא"ת דלפי שיטת רבינו שהיא דכל היכא דאמרינן את"ל איפשיטא ההיא בעיא הוה ליה לפרש שאם לא היה בסעודה ראשונה אינה ספק אלא ודאי שלא הוקבע המום י"ל שמ"ש ואם חסר אחד מכל אלו הרי זה ספק לא קאי לסעודה ראשונה דכל שלא אכלה קודם סעודה ראשונה ודאי לא הוקבע המום ומפני כך כשכתב כיצד לא הזכיר לא סעודה ראשונה ולא שניה משום דאם לא היה קודם סעודה ראשונה אינה ספק כמ"ש. אולם הלח"מ כתב די"ל דרבינו מפרש דהכי היה איבעיא אי סגי בסעודה ראשונה אי בעינן בכל סעודה וסעודה ופשיט באת"ל דסגי בסעודה ראשונה ולפי"ז לא שייך כלל ע"ז דאם חסר אחד מכל אלו וכו' דאם לא עשה כן רק עשה בכל סעודה וסעודה וודאי דמהני יעו"ש היטיב וכן נראה דרבינו מפרש כן מדכתב בפ"י המשניות דבכל סעודה וסעודה ודווקא קודם אכילה ואם נימא דמפרש בכל סעודה וסעודה היינו באיזה סעודה שיהיה א"כ האיך שייך לומר קודם אכילה דווקא וכמ"ש רש"י שם אלא ודאי מפרש דבעינן בכל סעודה וסעודה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

וצריך שתאכל אותן בכל יום אחר שתייה⁸, ותהיה מותרת בשדה בעת אכילה, ולא תהיה לבדה אלא היא ובהמה אחרת לצוות עמה.

אם נעשה לה כל אלו ולא נתרפאת הרי אלו קבועין ודאי.

ב. ובלבד שיהו משולשים

אם חסר אחד⁹ מכל אלו שהוזכרו הרי זה ספק ואינה קריבה ולא נפדית.

כיצד¹⁰ אכלה הלח כמשפטו באדר כולו וחצי ניסן ואכלה אחריו היבש כמשפטו בחצי ניסן ואייר¹¹ שנמצא שאכלה בשלשה חדשים על הסדר, או שאכלה כגרגרת אחר אכילה או קודם שתייה או שהיתה קשורה או שהיתה לבדה או שהיתה בגינה הסמוכה לעיר ולא נתרפאת מכל אלו ספק קבועין או עוברים, לפיכך אם הטיל בה מום אחר אינו לוקה¹².

דווקא וא"כ שפיר יכול להיות דקודם סעודה הראשונה בעינן (אך צ"ע הא כיון דבעינן בכל סעודה וסעודה והתם אין שייך קודם אכילה וה"ה בסעודה הראשונה נמי אין קפידא בזה ויש לעיין בזה). הר המוריה שם.
⁸ שם איבעיא לה קודם שתיה או לאחר שתיה וקודם שתיה ודאי מעלי לה כשערי לאחר שתיה מאי. ולפי"ז היה לנו לפסוק דקודם שתיה ולמיזל לחומרא. ורבינו פסק להיפך דלאחר שתיה מעלי לה וקודם שתיה פסק בהלכה מ"ו דהוי ספק לכן על כרחך לא ימלט שהיתה לו ג"י אחרת וכ"כ מרן. הר המוריה שם

⁹ שם הלכה יד

¹⁰ שם הלכה טו

¹¹ רש"י ז"ל פ"י דעשב הלח הוא שגדל בזמן הלח דהוא אדר וניסן ויבש הוא הגדל באלול ותשרי שאז יבושת על פני האדמה אמנם רבינו כתב בפ"י המשיניות וז"ל ולפיכך אמר אם אכל העשב הלח והיבש בזמן הקור ולא הבריא או אכלה העשב הלח והיבש שצומח בארצות הציה (היינו בית השלחין שבגמרא שם) ולא הבריא או אכל העשב היבש שבזמן הקיץ ואח"כ אכל העשב הלח שצומח אח"כ בתחלת החום ולא הבריא הרי הוא לא יחא בע"מ עם כל זה לפי שלא נקבע המום עדיין ואפשר שיבריא ואם אכל עשב לח החם עד אדר וניסן ועמד בענין זה שלא ראה ואכל אח"כ יתר העשב שיבש בארץ בזמן החורף אלול וחצי תשרי ולא הבריא הרי אלו מים קבועים עכ"ל הנה מדבריו נראה כי הוא מפרש שהעשב הצומח באלול ותשרי מיקרי לח וחם והצומח בקיץ מיקרי יבש ולכן בעינן שיאכל הלח בזמן הקור והיבש בזמן החום שהוא אלול ותשרי ומש"כ בזמן החורף אלול וחצי תשרי מ"ס וצ"ל בזמן החום אלול וכו' ע"י ב"מ ק"ו ב' יעו"ש היטיב וע"ע מדרש רבה פרשת נח פ' ל"ד. וצ"ל דרבינו מפרש מאי דקאמר שם בש"ס אדר וחצי ניסן לח היינו שיאכל אז לח שגדל באלול ותשרי עד ר"ח אדר. וכן אלול וחצי תשרי יבש היינו שיאכל אז יבש שגדל בכל הקיץ עד חדש אלול ולא קאי חדשים אלו על זמן הצמיחה כמו לרש"י רק קאי על זמן האכילה שיאכל אז העשב שגדל עד זמן הזה וכן צריך לפרש שם על דרך זה כל הסוגיא יעו"ש היטיב וק"ל. הר המוריה שם.

¹² מוכח מלשונו דאם הוי ודאי חורור ומום שאינן קבועים אז אם הטיל בו מום אחר לוקה, וזה נגד דברי הרא"ש (בכורות פ"ה סימן ד'), שפסק שמטיל מום קבוע בבעל מום עובר מה"ת שרי, ולרבינו לוקה, ולפלא על מרן הבית יוסף שלא הביא דעת רבינו, ובסימן ש"ג (יו"ד) בשו"ע (סע"ה) סתם כהרא"ש וצ"ע. וזה דעת רבינו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

אכלה כמשפטה בזמני האכילה ולא נתרפאה הרי היא בעלת מום קבוע.

ג. אכל ולא איתסי למפרע הוי מומא או מיכן ולהבא הוי מומא למאי נ"מ למימעל בפדיונו

יש בדבר¹³ ספק אם למפרע היא בעלת מום קבוע מעת שבאו לה המומים או מעת שנתייאשו מרפואתה¹⁴ לפיכך הפודה אותה קודם שנתייאשו מרפואתה ונהנה באותו הפדיון אחר שנתייאשו מרפואתה הרי זה ספק מועל ואינו מביא קרבן מעילה כמו שיתבאר במקומו.

ד. חוטמו שניקב ושנפגם ושנסדק ... ניקבו חוטמין זה לתוד זה מבחוץ הרי זה מום מכפנים אינו מום

שלשה מומים פוסלים בחוטם¹⁵, ואלו הן:

הראשון – מי שניקב חוטמו אפילו מצד אחד בימינו או בשמאלו ובלבד שיהיה הנקב עד החלל,

השני – מי שנסדק חוטמו.

השלישי – מי שנפגם חוטמו כדי שתחגור בו צפורן¹⁶. וכל זה אפילו בכל שהוא ואם הנקב באמצעי שבחוטם בפנים דהיינו במחיצה החולקת את

במטיל מום במוקדשין בזה"ז דאינו עובר בל"ת, אבל מה"ת אסור, ובזה"ז גרע ממום קבוע, דלא לדמיה חזיא, ובש"כ מום עובר, ויש להאריך בזה. או"ש שם.

¹³ שם הלכה טז

¹⁴ דאם בדיק ולא עבר חזינן שהוקבע העוורון, אבל לא ידענא מזמן מה, דאימור עכשיו הוקבע, ונשאר על זמן הקודם בלא בדיקה, וכאן לא שייך לאוקמי על חזקה ראשונה, דהא אית ביה חוורוור, ותחילתו לקוי קרי להו בפרק הערל (יבמות דף פ' ע"א) עיין שם, וא"כ הוי כהביאה סימני בגרות ביומא דמשלם שיתא, דפליגי רב ושמואל בשילהי קדושין (ע"ט ע"א), דלרב דאזיל בתר חזקה דהשתא, והוי המוקדש ודאי בע"מ למפרע, כיון דליכא חזקה דמעיקרא, ותו ג"כ מועיל בפדיונו דאזלינן בתר חזקה דהשתא, והוי הבהמה ודאי בע"מ למפרע, וממילא לא אזלינן בתר חזקת חולין דהפדיון, ולכן רק לשמואל בעי, ודוק. או"ש שם

¹⁵ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ז הלכה ו' ערוה"ש שם סעי' י ליקומי הלכות בכורות למ' נ"ט ע"ב בדפו"י]

ובעין משפט אות ו

¹⁶ ר"ב שם מ"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

הנחיריים אינו מום כיון שאינו נראה מבחוץ וי"א שאם נקבה המחיצה החולקת בפנים במקום שנראה מבחוץ כגון בסוף החוטם הרי זה מום.

ה. שפתו שניקבה ושנפגמה ושנסדקה ... תורא ברא דשיפתיה

שלושה¹⁷ מששת המומים הפוסלים בפה בפה, אלו הן:

הראשון – מי שניקב שפתו אפילו אחת מהן העליון או התחתון והנקב מעבר לעבר,

השני – מי שנפגמה שפתו וניכר הפגם,

השלישי – מי שנסדקה שפתו והסדק הוא השפה ממש מזר שלה עד שתחלק לשני ראשים

ו. חוטין החיצונות שנפגמו ושנגממו הפנימים שנעקרו

התבאר לעיל דף לה: ודף לז. ששיניים החיצונות¹⁸ שבאמצע הפה¹⁹ שניקבו או שנפגמו אע"פ שנשאר מקצתן או שנגממו, שניכר החסרון בהם אע"ג שלא נעקר לגמרי הרי הם מום לבכור.

אבל שיניים הפנימיות והם השיניים הגדולות דוקא אם נעקרו הוי מום, שהרי רק בעת שפותחת פיה וצווחת הן נראין חסרין, ואם לא נעקרו לגמרי אינן נראים חסרים.

¹⁷ שם הלכה ז

¹⁸ שם ה"ג ושם סעי' ח

¹⁹ וכתב רבינו בפ"י המשניות וז"ל הם שני החומים הבולטים בגופו של חיך קרוב לשיפוי כובע והם נראין לעין בשעה שפותח פיו וחומים הפנימות הם הפיקות והן הנה שקורא ר' חנינא מתאימות מפני שהן מזדווגות וי"א חיתיו שיניו וחיתין הפנימיות הטוחנות עכ"ל אמנם רש"י ז"ל פי' החוטין לפי שבבהמה אין שינים ונראים החומים משא"כ באדם עיין שם מ"ג א'. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ז. אין מחוסר אבר מבפנים ... ואת שתי הכליות ולא בעל כוליא אחת ולא בעל שלש כוליות ... חסרון מבפנים לא שמיה חסרון

נשחטה ונמצאת²⁰ טריפה הרי זו תצא לבית השריפה, וכן אם נמצא אחד מאיבריה הפנימיין חסר אף על פי שאינה טריפה, כגון שנמצאת בכוליא אחת או שניטל הטחול הרי זו אסורה למזבח ותשרף.

לא מפני שהיא בעלת מום שאין חסרון שבפנים מום²¹, אלא מפני שאין מקריבין חסר כלל²² שנאמר (במדבר כח פסוק יט, כט פסוק ח) תמימם יהיו לך, וכל היתר כחסר לפיכך אם נמצא שם שלש כוליות או שני טחולים פסולה.

דף לט:

ח. הצורם אזן הפר ואח"כ קיבל דמו פסול שנאמר ולקח מדם הפר הפר שהיה כבר אלא כאן שחסרה קודם קבלה כאן שחסרה לאחר קבלה

כבר התבאר במסכת פסחים דף עט. וזבחים דף כה: שבהמה²³ שחסר מאיבריה כל שהוא אחר שחיטה קודם קבלת הדם נפסלה, אפילו צרם

²⁰ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ב הלכה יא

²¹ ולכן פסק רבינו רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ו הלכה ז אין פוסל באדם אלא מומין שבגלוי, אבל מומין שבחלל הגוף כגון שניטל כולייתו של אדם או טחול שלו או שניקבו מעיו אף על פי שנעשה טרפה עבודתו כשירה שנאמר שבר רגל או שבר יד מה אלו בגלוי אף כל בגלוי.

²² ומשמע בש"ס דבחסר מתחלת ברייתה כו"ע לא פליגי דבשר ולא פליגי רק אם יש בריה באחת או לא יעו"ש היטיב. אבל להלכה י"ל דליכא כלל בריה באחת וודאי נחסר אח"כ יעו"ש היטיב ובקרבן אהרן שם. ומדכתב כאן דיתר כחסר משמע כחסר שנחסר אח"כ דאם הוי כחסר מתחלת ברייתו היו כשר ועיין יו"ד סי' נ"ד ש"ך ס"ק ט' והבאתיו לעיל פ"ח מהל' ביאת מקדש הי"א יעו"ש היטיב וצ"ל דמש"כ דיתר כנטול היינו כחסר ר"ל כמו שנחסר אח"כ מעצמו ולא כחסר מתחלת ברייתו וצ"ע בזה ועי' ביו"ד סי' נ"א ובסי' כ"ט דמשמע שם דיש חסר מתחלת ברייתו ואפ"ה טריפה וי"ל ג"כ דתולין שנחסר אח"כ. הר המוריה שם

²³ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כט ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

באזנה קודם קבלה הרי זה לא יקבל שנאמר ולקח מדם הפר שיהיה שלם כולו בשעת הקבלה, ואם קיבל מן החסרה וזרק הרי זה פסול.

אבל אם חסרה אחר קבלה קודם זריקה, אפילו אבד הבשר קודם זריקת הדם או נשרף, אם נשתיר כזית מן הבשר או כזית מן האימורין²⁴ זורק את הדם, ואם לאו אינו זורק, ובעולה אפילו כחצי זית מן הבשר וחצי זית מן האימורין, מפני שכולה לאשים.

נשאר פחות מכזית לא יזרוק, ואם זרק לא הורצה. שאין הציץ מרצה אלא כשינו לבשר בעולם אך לא כשאינו קיים²⁵. ואין חילוק בזה בין ציבור ליחיד²⁶. וכן הדין במנחה אם נשרפו שירי מנחה או אבדו בין קמיצה להקטרה אף בדיעבד לא הורצה, בהקטרה, אלא אם נשאר כזית.

ט. שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם שיהא תמים בן שנה בשעת שחיטה ומניין בקבלה והולכה והזייה ת"ל יהיה שיהו כל היותיו תם ובן

עוד התבאר שם ששעות מונין לקדשים²⁷, ואם הוסיפו שעה אחת או פחתו שעה²⁸ פסולין.

²⁴ הנה בפרים ושעירים הנשרפין בעי שישתייר כזית מהאימורים, דבשר אינו מאכל אדם ואינו מאכל מזבח, ירושלמי פרק שני שעירי (יומא פ"ו) ה"ו. או"ש שם
²⁵ הר המוריה שם

²⁶ לקוטי הלכות יב. בזבח תודה ד"ה ואין חילוק

²⁷ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק א הלכה יג

²⁸ זה לכאורה אין לו הבנה אם לא דקאי על מחוסר זמן דבעינן שבעה ימים מעל"ע הא פחתה שעה אחת אינו כלום (וכ"כ במעשה רקח) אבל לכאורה אין דין זה נכון דהא שם לא בעי מעל"ע עיין תוס' דערכין י"ח ב' ד"ה שנתו וכו' יעו"ש היטיב דמוכח דא"צ מעל"ע וכבר חקרו הפוסקים בזה עיין פמ"ג ביו"ד סי' ט"ו ובנוב"י מהדו"ת חלק יו"ד סי' ז' יעו"ש ושם הביא ראיתו מהתוס' דערכין יעו"ש היטיב ודברי רבינו דכאן לא הזכירו יעו"ש אבל באמת אין הכרע מכאן די"ל דכוונת רבינו על זמנים אחרים דקדשים כמו בפלגס דבעינן דווקא שיכלו הי"ג חדשים מיום ליום וכמש"כ לעיל בהי"ב בשם הר"ש והרא"ש שוב חפשתי בספרים ומצאתי בתשובות שבסוף ס' קהלת יעקב השייכים ליו"ד סי' א' יעו"ש היטיב. שוב ראיתי בפמ"ג החדשים נדפס בהג"ה בשם גאון אחד דבר בענין זה והביא ראיה מיומא ס"ג ב' דלא בעינן מעל"ע דאל"כ משכחת לה שיגריל קודם המעל"ע ואם יצא לשם ימתין עד לאחר מעל"ע יעו"ש ותמוה הוא דקודם מעל"ע אינו חל הקדש עליו או דאסור להקדיש מחוסר זמן עיין לעיל פ"ג מהל' איסורי מזבח ה"ח וה"י יעו"ש היטיב. הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כיצד קרבן שמצותו להיות בן שנה אם הוסיף על השנה שעה אחת נפסל²⁹, אפילו היה בן שנה בשעת שחיטה והוסיף על השנה בשעת זריקה נפסל עד שיהיה בן שנה עד שעת זריקה שאם נולד בניסן בי"ד בט' שעות ושחטו לשנה הבאה בי"ד בניסן בט' שעות אסור לזרוק דמו בעשירית שכבר עברה שנתו, וכן בכל הזבחים.

י. כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם

כבר נתבאר במסכת פסחים דף עח: ודף עט. שאם³⁰ אבד הבשר קודם זריקת הדם או נשרף, אם נשתייר כזית מן הבשר או כזית מן האימורין זורק את הדם, ואם לאו אינו זורק, ובעולה אפילו כחצי זית מן הבשר וחצי זית מן האימורין, מפני שכולה לאשים. נשאר פחות מכזית לא יזרוק, ואם זרק לא הורצה. שאין הציץ מרצה אלא כשינו לבשר בעולם אך לא כשאינו קיים³¹. ואין חילוק בזה בין ציבור ליחיד³². וכן הדין במנחה אם נשרפו שירי מנחה או אבדו בין קמיצה להקטרה אף בדיעבד לא הורצה, בהקטרה, אלא אם נשאר כזית³³ ויש מכשירים במנחות³⁴.

יא. ומעוד וכתות ונתוק וכרות ... אף בביצים

²⁹ פירש"י דשנה האמורה בקדשים אמרינן בפרק יוצא דופן דאין מונין לה מתשרי כשאר ראשי שנים אלא מיום שנולד מעת לעת בשנה הבאה וילפינן לה מקראי דכתיב בהו בן שנתו שנתו שלו ולא של מנין העולם ואשמועינן הכא דלא תימא מיום ליום הוא דבעינן ולא משעה לשעה [אלא אף משעה לשעה] שאם נולד בניסן בי"ד בט' שעות ושחטו לשנה הבאה בי"ד בניסן בט' שעות אסור לזרוק דמו בעשירית שכבר עברה שנתו:

³⁰ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה ל – לא

³¹ הר המוריה שם

³² לקוטי הלכות יב. בזבח תודה ד"ה ואין חילוק

³³ לקוטי הלכות פסחים יב: בתורת הקדשים א. שדין המנחות כדין הזבחים דאם לא נשאר כלל מהבשר או מהאימורין אם זרק לא הורצה וה"ה במנחה. ועיין הר המוריה כאן שכתב "דהא דכתב רבינו אם הקטיר הורצה לא קאי זה על אבוד ושרוף"

³⁴ לקוטי הלכות פסחים יב: בתורת הקדשים א. שדין המנחות כדין הזבחים דאם לא נשאר כלל מהבשר או מהאימורין אם זרק לא הורצה וה"ה במנחה. ועיין הר המוריה כאן שכתב "דהא דכתב רבינו אם הקטיר הורצה לא קאי זה על אבוד ושרוף"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר במסכת קידושין דף כה: שמהמומים הפוסלים באדם ובבהמה, שנים עשר באיברי הזרע³⁵ ואלו הן: הראשון מי שנמעך הגיד שלו מעצמו, השני נכתת, היינו שכתתוהו באבן או בדבר אחר עד שנתמעך. השלישי או ניתק שניתוק ביד ממקומו אלא שעדיין תלוי, הרביעי נכרת לגמרי, החמישי מי שנמעכו הביצים שלו או אחת מהן, השישי נכתתו או אחת מהן, השביעי נתקו או אחת מהן, השמיני נכרתו או אחת מהן, התשיעי מי שאין לו אלא ביצה אחת אע"פ שיש לו שני כיסין³⁶, וכן מי שאין לו ביצים כלל נמי הוא מום. העשירי מי ששתי ביציו בכיס אחד, האחד עשר הטומטום, השנים עשר האנדרוגינזם.

יב. נפגם הזובן [או] העריה של נקבה במוקדשין נפגם הזנב מן העצם אבל לא מן הפרק או שראש זנב מפצל את העצם או שיש בשר מחוליא לחוליא מלא אצבע נפגם ולא ניטל כיס ולא זכרות

אם נפגם העור³⁷ שחופה את גיד הבהמה, הוא מום אבל אם נפגם הגיד או ניטל הכיס לא הוא מום כיון שמבריא ומ"מ אין מקריבין אותו קודם שהבריא.

אם נפגמה הערוה של נקבה, אם נפגם הזנב מן העצם אבל לא מן הפרק, שאם נפגם בין הפרקים מעלה ארוכה וכן אם היתה ראש הזנב מפוצל לשנים בשני עצמים, הוא מום.

אם היה בין³⁸ חוליא לחוליא מחוליות הזנב מלא אצבע בשר, הוא מום וכן אם היה הזנב קצר ועד כמה בגדי חוליא אחת מום, שתיים כשר, ובטלה אורך שתי חוליות מום, היתה שלש כשר, וכן אם זנב הגדי שהיה רק

³⁵ פרק ז מביאת מקדש הלכה ח ושם סעי' יב לבוש סי' שט

³⁶ ועיין חזו"א על הרמב"ם כאן שהוכיח שלדעת הרמב"ם בין באדם בין בבהמה יש שני כיסים אבל דעת תוס' בכמה מקומות שאין לאדם אלא כיס אחד

³⁷ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ב הלכה ד

³⁸ רמב"ם שם רש"י בכורות מ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ומדולדל דומה לשל חזיר הוי מום. וי"א³⁹ שאינו מום א"כ דומה לשל חזיר בעיגולו אע"ג שאינו דק וקצר כמוהו, וכן אם נשבר עצם מן הזנב⁴⁰ נחלק הזנב לשנים עד העצם הוי מום וכן נחתך הזנב למעלה מן החוליא⁴¹.

יג. כמה חוטין הוא נותן... שלשה וכמה תהא משולשת... שלשה ושליש

כבר התבאר במסכת מנחות דף לח: ומא: שאורך שמונה⁴² החוטין שבציצית, מדאורייתא כל שהוא⁴³, וי"א כדי עניבה⁴⁴. ומדרבנן י"א ד' גודלים, וי"א י"ב גודלים. וכן עיקר להלכה ושיעורו י"א עשרים וארבעה סנטימטר, וי"א 30 ס"מ ולכה"פ⁴⁵ 29.

שיעור זה הוא אחר הקשירה, כלומר משפת הבגד עד קצה הציציות, מלבד החלק המונה על כנף הבגד, והוא לעיכובא⁴⁶, ומשום שהדרך להתקצר ע"י

³⁹ השנת הראב"ד לפי הבנת הכס"מ והערוך השולחן העתיד שם סעי' יג אבל הלח"מ הבין בדעת הראב"ד דבעינן שיהיה דק קצר ועגול כשל חזיר ולא עגול בלבד

⁴⁰ רמב"ם שם

⁴¹ לבוש שם

⁴² שו"ע ונו"ב או"ח יא ס"ד ובה"ל ד"ה אין

⁴³ עיין בלבוש שכתב דמן התורה אין שיעור לאורך הציצית רק שיהיה בו גדיל וענף רק שחז"ל נתנו לנו שיעור משום נוי ציצית למר בארבע ולמר ב"ב כן ביאר הא"ר את דבריו ועיין בח"א שמצדד לומר דעכ"פ כדי עניבה הוא מן התורה עי"ש. בה"ל ד"ה אין פחות.

⁴⁴ ועי' חזו"א או"ח סי' ג' סקמ"ו דכדי עניבה דאורייתא אפילו בגרדומין

⁴⁵ חזו"א קו' השיעורים וס' שיעורין ש"ת

⁴⁶ מ"ב כד ובבה"ל ד"ה יותר ארוך כתב ובדיעבד לכאורה אין להחמיר בזה אם לאחר כריכת החוליא ראשונה וקשירתו היה בו כשיעור דלא גרע זה משהיה נקטם אז לגמרי זה החוט דכשר לכו"ע דהוא גרדומי הציצית וכדלקמן בסימן י"ב. ולפ"ז מה שכתב הרמ"א דשיעור זה צריך להיות אחר שנקשר ור"ל כל הקשרים כדמשמע בב"י הוא רק לכתחילה דבדיעבד די אם רק לאחר קשירת החוליא הראשונה היה בהחוטין השיעור י"ב גודלין אף שנתקצרו אח"כ ע"י שיעור הקשירות לא גרע מגרדומין דקי"ל לקמן בסימן י"ב כסברא ראשונה. ועיין בפמ"ג ומשמע מסתימת דבריו היפוך דברי ואפשר דסברתו דכ"ז שהוא עוסק עדיין במצוה לעשות שליש גדיל אף דהוא רק לכתחילה מיקרי עדיין שלא נגמרה המצוה ולא נוכל להקרא עתה על הציצית שם גרדומין וגרע זה משאם היה עושה רק חוליא אחת ואח"כ נקטע חוט אחד. וצ"ע למעשה. ובחזו"א או"ח סי' ג' סק"ג כתב שאפילו היה דעתו מתחלה להניח עם חוליא אחת וחזר והוסיף חוליות ונתקצר פסול.

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

הקשירה לכן יעשה לפחות י"ג גודלים⁴⁷ מלבד מה שמונה על קרן הבגד והעולם מקילין וראוי למחות בידם⁴⁸.

טוב לעשותו⁴⁹ ארוך יותר⁵⁰, כדי שאם יפסק ישאר כשיעור ולא יפה עושין המוכרין שמצמצמין מדת אורכן וקרוב להיות ברכה לבטלה ויש להזהירם על כך.

מי שהוא בדרך ואין לו ציצית אחרים כ"א קצרות מי"ב גודלים יכול לסמוך על הסוברים ששיעורן ד' גודלים ויטילם בבגד, וילבשם בלא ברכה⁵¹.

אולם כל זה שיעור החוטים בהטלתם בבגד, אך אם היה אורך הציצית שיעור י"ב גודלים ואח"כ נפסקו יש להם דין גרדומים, שהתבאר שם.

יש להטיל הציציות⁵² בשפת הבגד באורך וברוחב בתוך שלש אצבעות של אדם בינוני. ולמעלה ממלא קשר גודל. ויהיה הנקב כולו בתוך שיעור זה. ולדעת פוסקים רבים אם לא עשה כן, פסול מן התורה, ואפילו בדיעבד. ושיעור שלש אצבעות היינו בין חמשה לששה סנטימטר. ושיעור מלא קשר גודל היינו כארבעה סנטימטר. ולכן נראה שהמקום הנכון ביותר לעשות הנקב, הוא בתחלת הסנטימטר החמישי, ויהיה כולו בתוך הסנטימטר החמישי. ובדיעבד אם עשה הנקב אחר שלשה סנטימטר וחצי, או בתוך הסנטימטר הששי, כשרה הטלית לברכה. ויש למדוד כל המדות הנ"ל משפת הבגד בקו ישר, ולא באלכסון מפינת הבגד.

אם מחמת הקשירה נתהדקו החוטים עד הבגד, ונתקפל הבגד בשפתו עד שאין בו עתה יותר ממלא קשר גודל, כשר. ואם היה הנקב למעלה משלש

⁴⁷ ואם אחד אינו ארוך כ"כ לכרוך בו הכל יכרוך בו קצת כריכות מחוט אחד וקצת כריכות מחוט השני כי בזמן התכלת היו עושין קצת כריכות מהתכלת וקצת מלבן. וצריך לראות שישתיירו בכל החוטים ארכן י"ב גודלין אחר הכריכה והקשירה כמו שכתב רמ"א ואפילו זה החוט הארוך אחר שיכרך ישאר י"ב גודלין. מ"ב

⁴⁸ ובחזו"א מסיק ד"ב גודלים אין מעכב בדיעבד אלא ד' גודלים מהענף (או"ח סי' ג' סק"ז ושיעור הגודל מ"ב כא

⁴⁹ עשה ארוך יותר אפילו היה הענף הרבה יותר משני שלישים מן הגדיל יכול לקצרו ואין צריך להתיר הציצית. ס"ד ובה"ל ד"ה יכול

⁵¹ בה"ל ד"ה יותר

⁵² שו"ע ונו"כ יא ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

אצבעות, ומחמת הקשירה נתהדק ונתקפל עד שהוא בתוך שלש אצבעות, פסול.

אם היה הנקב מחוץ למקום הראוי, וחתך הנקב אחר הטלת הציציות ועשאו במקום הראוי, פסול, ויתיר הציציות ויקשרם מחדש.

מנהג כמה מעדות האשכנזים לעשות בטלית קטן שני נקבים בכנף הבגד, ומטילים הציציות בנקב אחד, ומוציאים אותן מהנקב השני. ויזהרו שיהיה הנקב העליון בתוך שלש אצבעות, והנקב התחתון למעלה ממלא קשר גודל. ויעשו הנקבים לרוחב הבגד, ולא באלכסון. והספרדים נהגו לעשות תמיד רק נקב אחד, ואין להם לשנות מנהגם. ואם קנה בגד שיש בו שני נקבים, יטיל הציציות בנקב אחד, ואין צריך לסתום השני.

אם נקרעה שפת הבגד אחר הטלת הציציות, והוא עתה בתוך קשר גודל, או למעלה משלש אצבעות, כשר. ויש נוהגים לתפור סביב הנקב, כדי לחזקו שלא יקרע.

כל האמור לעיל הוא אפילו אם אירע כן קודם שסיים כל הקשרים והחוליות, אלא רק קשר הקשר שאחר החוליה הראשונה. ואם הסיר הציציות, צריך לתפור הנקב שיהיה במקום הראוי, ולאחר מכן יחזור ויטיל הציציות.

אם היה הנקב במקום הראוי, ומחמת שנתכווץ בכביסה אינו במקום הראוי, כשר. דין מקום הנקב שהוא בתוך שלש אצבעות ולמעלה ממלא קשר גודל, הוא בין באורך הבגד ובין ברוחבו.

אם יש בשפת הטלית גדילים שלא נטוו שתי וערב, אין להטיל בהם חוטי הציצית, ואם הטיל בהם פסולה. ומצטרפים גדילים אלו לבגד לענין מדידת מקום הנקב. וטוב להחמיר שיהיה המרחק למעלה ממלא קשר גודל ולמטה משלש אצבעות אף בלא הגדילים הללו. ואם הם ארוכים, יחתכם במקום כנף הבגד. ואין צריך לחתוך אותם לכל אורך או רוחב הבגד. ויעשה כן קודם הטלת הציציות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

